

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Conatus prædicantium in Mesaucos reprimat. alia auxilia populis afflictis
suppeditat. cap. 5.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

huic sceleri addicti hæreticorum nomine vulgo appellabantur; cum hæretici ipsi nouæ religionis homines dicerentur. Id malum, eumque Diaboli dominatum, quo maximus numerus continebatur, Carolus diuino munere disturbauit; peneque extinxit; plebisque alijs approbantibus, & summopere gaudentibus. nam præter reliquam perniciem, multorum valetudini, Diaboli mancipia illa suis malis artibus vehementer nocebant; & vitam ipsam nonnumquam videbantur exipere. Discessit Carolus magnum sui desiderium relinquens; non solum apud vallis incolas; sed apud alios quoque finitimos; etiam hæreticos. cum enim Bernardinum Morram iurisconsultum Casalensem, qui nunc in ecclesia Mediolanensi generalis Vicarij munere magna cum laude fungitur; tunc autem Carolum non multo ante, relicto ciuili magistratu, clericali; habitu sumpto, secutus erat; per eos dies Curiam, vbi totius gentis conuentus agebatur, negotiorum eiusmodi Rhetoricorum causa misisset; populi eius tractus omnis Carolum aduenire existimantes, cupide expectabant; deq; eo honorifice excipiendo studiose agebant. Curientes ipsi maxima ex parte hæretici eadem esse voluntate videbantur. Sed ille Bitionem venit Heluetiorum ditionis castellum citra Alpes; non hæresi illud quidem; sed prauis, damnatisque contractibus; ecclesiasticæ auctoritatis vsurpatione; matrimoniorum execrabili licentia, ita contaminatum; vt summopere Caroli auxilio; beneficio que indigeret. quod ille consueta benignitate, clementiaque cum tribuisset; magnum animarum numerum paucis diebus passim liberauit; quæ varijs sacræ censuræ laqueis irretitæ tenebantur. Ipsi quoque loci rectores, vt expiatione impetrarent, publico scripto polliciti sunt, fore, vt factis eiusmodi, canonum iure prohibitis, in po-

sterum abstineretur. His gestis Carolus Mediolanum reuertit.

Quod in Mesaucis, Deo in primis bene iuuante, salutariter actum fuerat; id Diabolus dissoluere per Prædicantes, vt appellant, statim conatus est. hi sunt hæresis doctores; qui non errore solum, sed seruitute etiam quadam ob doctrinæ auctoritatem miserarum nationes oppressas tenent. impietatem, frequenter concionando, docendoq; multitudinis imperitæ mentibus inferere, tuerique student. quæ ad gentis libertatem, auctoritatemq; conseruandam pertinent, ea se nosse, vehementerque curare profitentur. dominis, optimatibusq; assentantur: eorum gratiam omni ratione colligunt, & conseruant. si quid excitari impietatem, eorumque licentiam sentiunt, quod quidem attente obseruant; conueniunt statim; & de communibus rationibus vna consultant: tum omni astutia, & dolo pios conatus omnes infringere; bonaque rerum initia penitus delere student. per eos hæc in primis efficiunt, qui rerum potiuntur; quibus ante omnia suspicionem de imperio, auctoritate, stipendijs amittendis iniiciunt: & indoctis, auarisque hominibus, quæ volunt facile persuadent. Sacrilegi igitur cum audissent, quæ in Mesaucis facta erant; sibi, auctoritati suæ, commodisque, talibus ex initiis valde timentes; Curiam in totius nationis comitiis, quod ad sexaginta (tanta est hominum pestis) conuenerant; post Morræ discessum, gentis principibus suspicionem de suis summis rebus mouent: vociferantur vehementer; rem esse minime dissimulandam; immo graui poena dignum facinus: Mesaucos Inquisitorem hæresis contra leges accersiuisse: Cardinalem principem virum recepisse: ædificia tradidisse, quæ munita esse arcis loco possent. foedus, quod cum Gallorum Rege esset, ea via frangendum; nouum autem cum Hispaniæ

Conat^{us} prædicatum in Mesaucos reprimi, alia auxilia populis affictis suppedirat. CAP. V.

Rege

Rege faciendum curari. initia illa esse principatus, libertatisque amittenda. Vanissimis argumentis cœtum illum permouent; ut iudices ex singulis pagis dentur, qui propter eam causam in Mesaucos agant. erat enim cœtus hereticus ex maiore parte. & tum in vniuersum tota natio; tum multi priuatim, stipendia Gallici Regis accipiebant. Legatus item, quem Rex idem apud eos habere solet, rebus catholicis, ut debebat, fauere pollicitus; Mesaucorum, & ipsius fidei causam deseruit. actum est vehementer: nonnulli ex primarijs Mesaucis sese in vincula dare coacti sunt. sed per legationem Helueticorum; perque Grisiõrum contentionem; qui iudicium illud suis tantum principibus vindicabãt; quoniam vallis ad eos proprie pertinebat; Carolo studiose agente, Deoque in primis volente, effectum est, ut Grisiõrum ipsorum sententia Mesauci liberarentur; Carolique facta conseruarentur. nam & ipsi populi in eo, quod sibi proposuerant constanter permanentes; seque in posterum semper sanctæ ecclesiæ addictos fore confirmantes; paratos sese ostenderunt, ad religionem vna cum libertate armis tuendam; vitamque pro fide catholica etiam profundendam. Carolus postero anno, qui nobis eius vita finem acerbissimum attulit, minime dimisit susceptum munus: immo omni studio, ac pietate exequi, atque vrgere non desistit; ut aliqua ratione fidei causam ab hereticorum manifestis iniurijs vindicaret. in quo illud consequi tunc quidem satis habebat, quod iustissimum est, & gentis legibus, ut diximus, consentaneum; ut quando unicuique fidei, religionisque arbitrium lege conceditur; neque catholici pios sacerdotes, etiam externos, & cuiusvis ordinis probatos habere, sacramentorum, doctrinæque gratia prohiberentur: & neutri improbos, sacrilegosque; perfugas; quod

passim ab hereticis fieret: neminemque omnino, absque idonei testimonij fide, possent recipere. Ita enim & catholicæ fidei consulebatur; cui non ad conseruationem solum, sed ad propagationem quoque ministros idoneos suppeditasset; & proximum per fugium intercludebatur perditis hominibus; qui vel ab Ecclesia Romana, vel a religiosis ordinibus, vel omnino a recto, & honesto per Italiam vel lent desciscescere. At præterea quid ille sibi in hoc genere toto proposuisset; quid ageret, aut aggredi vellet; hoc loco non est opus explicare. Sed non vnam inierat rationem; quæ magnam religionis citra alpes in primis restituendæ, spem ostendebat; erat certe ad id aptissima: nisi insperata morte Deus omnia disturbari, propter obscuras nobis causas permisisset. Interim vero dum grauiora pararet, susciperetque; tum varios populos in vniuersum, tum homines separatim plurimos reliquo tempore, rebus ad salutem necessarijs, assidue iuuuit. Franciscum Adornum societatis IESV sæpius commemoratum, & Dominicum Bouerium Congregationis Sancti Pauli Clauennam misit: eundem postea Dominicum, Pefclauii catholicis auxilium postulantibus concessit; vbi diutius moratus, pijs dogmatibus explicandis, contrariisque consutandis, tum alijs sacris officijs; rebus catholicis magno fuit adiuumento: donec aduersarii, qui eum ferre diutius, suis rationibus rem valde contrariam putabant; raris de more confectis nominibus illum accusarunt: effeceruntque, ut ei dum in muneri sui functione perseueraret, vincula de improviso iniicerentur; neque alia conditione, quam sponsione facta, ni abiret intra certum tempus; dimitteretur. Commemorandum est in hac fidei causa, totius fere catholicæ gentis Helueticæ factum: qui non difficile Caroli opera sunt adducti; ut publi-

co consilio, legatos ad Rhætorū conuentum mitterent; de integra religionis libertate populis dedititiis restituenda. qui etiam publice testarentur; si quemadmodum iustum erat, & fœderis legibus continebatur, Rhæti non fecissent; nolle se eiusdem fœderis iure, si quid ijs aduersi accidisset; teneri; subsidiumve aliquod ferre. Quæ legatio magni sine dubio ponderis, plurimum catholicis valuisset, si cætera quoque teneri potuissent. His omnibus Caroli officiis, conatibusque, simul fortitudine Mefaucorum, mire catholici earum regionum omnes sunt excitati. languet permulti quidem in studio tuendæ salutis, fideique tum conseruandæ, tum propæandæ; siue quia in vitis sæpe iacentes fide sunt infirma; siue quia tales dominos timent; nullo præsertim parato defensore. Sed in vniuersum tamen ad fidei libertatem recuperandam; & ad grauissima quoque pericula ob eam causam subeunda, sese per id tempus erecto animo, paratos præstitierunt. quæ res fecit, vt quidam fidei negotium, quod Carolus vnū agebat, ad rem suam, cupiditatemque accommodantes; cum duces aliquem tantummodo, paucosque armatos populis Teling vallis deesse ad arma contra Rhætos capienda existimarent; militum manum ad eos ducere, mortuo Carolo nulla auctoritate publica conarentur. cuius rei auctores Mediolanensis Gubernator puniuit. Verum is ardor, alacritasque omnis, quæ ab Caroli auctoritate, liberalitateq; plurimū pendere videbatur, ab eius obitu vereor, ne penitus sit debilitata. quæ tamen, speremus, vt aliquando Dei munere, in spem religionis integre colendæ restituatur. At interim Italici populi in totius præpotentis Italiae, & maximorum christianorum Principum conspectu, hæreticorum dominorum iniuria, qui potentissimi tamen non sunt, percussi iacent. Dei

cultus, sacrorumq; administratio friget; & in dies minuitur, contaminaturque magis. augetur quotidie numerus hæreticorum. Italia pars, terrissima hæresis pestilentia paulatim conficitur, & contabescit. Quæ mala vtinam Dei misericordia ij quandoque respiciant, qui remedium afferre possunt.

Peruenimus ad postremas Caroli actiones: quas tamen postremas fore credebat nemo. nonnulli quidem in eo, vltimis præsertim mensibus, obseruabant aliquid insuetæ imbecillitatis, & maciei. sed tamen, vt sæpe accidit in excellentibus viris, eò longiore vita fore plerique existimabant, quò christiani rebus eam videbant vtiliorem. Imbecillitatis causa putabatur, corporis sui tractandi ratio, quam in summis, assiduisque laboribus tenebat. cum enim in superioris anni Quadragesima tota, pane, & aqua tantummodo se reficere semel in die cepisset, Dominicis diebus exceptis; quibus tamen pisces non gustabat: in eo genere adeo progressus est; vt iam reliqui etiam temporis maiori parte eadem in corpus suum duritia vteretur: cumque ad sequentem peruenisset Quadragesimam huius anni M. D. LXXXIIII. adhuc asperitatem augens, certis diebus ipso quoque pane relicto, ficus aridas tantum, & aquam sumebat. atque vltima hebdomada, quæ sanctius colitur; ficis omisis, lupinis vti constituerat. Cruda legumina puto imitatione Patrum voluisse adhibere, inter quæ vnum lupinum egenis vsui esse aqua maceratum, hoc tempore videre potuit. Verum ob eam causam abstinuit, de qua nunc referam. Non multos ante dies erysipelas in crure rursus apparuerat, vlcusque fecerat: cuius curandi causa, medicis parens, iacuerat complures dies. cum minime sanaretur; concessere Medici, vt surgeret, motusque beneficio frueretur. ita tum sa

Eius vitæ actio postremis annis; & extremæ temporis actiones quædam. CAP. VI.

cras